

ردیف	نام و شهرت	قرن	آثار	ویژگی ها
۱	خواجه عبدالله انصاری (بیر انصار و بیر هرات)	۵	۱- زادالعارفین ۲- الهی نامه ۲- رساله دل و جان ۲- مناجات نامه (زارم)	نثر او مسجع، ساده و سرشار از مضامین عرفانی
۲	محمد حسین بهجت نیریزی (شهریار)	۱۲	۱- دیوان شعر ۲- منظومه حیدر بابایه سلام (ترکی)	برجسته ترین شاعر غزل سرای معاصر
۳	بادل مشهدی	۱۲	حملة حیدری	حماسه مصنوع- شرح زندگی و جنگ های پیامبر و حضرت علی تا شهادت آن حضرت
۴	مجید مجیدی	۱۲	بچه های آسمان	فیلم نامه
۵	محمد علی جمال زاده	۱۲	۱- تلخ و شیرین ۲- شورآباد ۳- هفت کشور ۲- راه آب نامه ۵- سر و نه یک کرباس ۶- قصه های کوتاه برای بچه های ریش دار ۷- یکی بود یکی نبود	به اعتبار کتاب یکی بود یکی نبود جمال زاده را آغاز گرسبک و افع گرابی در نثر معاصر و پدر داستان نویسی نامیده اند
۶	بزرگ علوی	۱۲	۱- چشمه‌های ۲- جمدان ۳- میرزا ۴- سالاری ها ۵- مجموعه نامه ها	داستان نویسن معاصر
۷	سیمین دانشور	۱۲	۱- آتش خاموش ۲- سووشون	داستان نویسن معاصر
۸	هریت بیجر استو	۱۹	کلبه عمو تم	
۹	یابلو نرودا	۲۰	انگیزه نیکسون کشتی و جشن انقلاب شیلی	شاعر مبارز شیلی
۱۰	جبرا ابراهیم جبرا	۲۰	دریابان های تبعید	شاعر فلسطینی
۱۱	محمود درویش	۲۰	از یک انسان	اورا شاعر مقاومت فلسطین نامیدند زیرا جز برای فلسطین شعر نگفته است
۱۲	ویکتور هوگو	۱۹	۱- بینوایان ۲- کارگران دریا ۳- مردی که می خندد ۴- گوزبشت نتردام	مشهورترین شاعر رمانتیک فرانسه
۱۳	آندره ژید	۱۹-۲۰	مانده های زمینی	وی در آثار خود مشکلات زندگی آدمی را با عشقی سرشار به حقیقت به تصویر می کشد. او برنده جایزه نوبل است
۱۴	فردوسی		شاهنامه	حماسه طبیعی
۱۵	هومر		۱- ایلیاد ۲- ادیسه	هومر شاعر یونانی و آثار او حماسه طبیعی است
۱۶	ابن حسام خوسعی		خاوران نامه	حماسه مصنوع
۱۷	صنعتی زاده		مجمع دیوانگان	
۱۸	مشفق کاظمی		تهران مخوف	
۱۹	عباس خلیلی		روزگار سیاه	
۲۰	یحیی دولت آبادی		شهرناز	
۲۱	عبد الرحیم طالیوف		مسالك المحسنين	
۲۲	زین العابدین مراغه ای		سیاحت نامه ابراهیم بیگ	
			نوبت دوم	
۱	سنایی	۶	۱- سیر العیاد الی المعاد ۲- کارنامه بلخ ۳- حقیقه الحقیقه	او نخستین کسی است که افکار و اصطلاحات عارفانه را با مضامین عاشقانه در هم آمیخت و مسائل و موضوعات اجتماعی را به طور گسترده در شعر به کار برد.
۲	مولانا جلال الدین بلخی	۷	دیوان غزلیات فیه ما فیه	یکه ناز نثر مسج و شعر عاشقانه، ظرافت بیان استواری سخن شیوایی و رسایی، اعتدال کتاب دربرگیرنده سخنان او در مجالس مریدان است. نثر کتاب ساده، پیام آن عرفانی، دینی، اجتماعی
۳	محمود صناعی	۱۲	آزادی و تربیت	
۴	محمد علی اسلامی ندوشن	۱۲	۱- روزها ۲- صغیر سیمرغ ۳- جام جهان بین ۴- آواها و ایماها	موضوع کتاب سفیر سیمرغ شرح سفر های اسلامی به چند کشور اروپایی و شهر های ایران است.
۵	عبدالحسین وجدانی	۱۲	داستان خسرو	
۶	جلال رفیع		فرهنگ مهاجم، فرهنگ مولد ۲- در بهشت شداد	
۷	نیما یوشیج	۱۲	افسانه	این کتاب سر آغاز شعر نو است.
۸	مهدی اخوان ثالث (م. امید)	۱۲	۱- ارغنون ۲- زمستان ۳- آخر شاهنامه ۴- از این اوستا ۵- در حیات کوچک پاییز در زندان	لحن او حماسی با صلابت شعر خراسانی و سرشار از ترکیبات تازه است. (شعر او اجتماعی و حوادث زندگی ایرانیان را منعکس می کند)
۹	طاهره صفار زاده	۱۲	۱- بیعت با بیداری ۲- دیدار صبح ۳- سفر پنجم ۴- رهگذر مهتاب ۵- طنین در دلنا ۶- سد و بازوان	شخص ترین شاعر مذهبی قبل از انقلاب اسلامی
۱۰	محمد رضا شفیعی کدکنی	۱۲	۱- در کوچه باغ های نیشابور ۲- شیخواری ۳- از زبان برگ ۴- از بودن و سرودن ۵- مثل درخت در شب باران ۶- بوی جوی مولیان	
۱۱	سید علی موسوی گرمارودی	۱۲	در سایه سار نخل ولایت ۲- چمن لاله ۳- خط خون ۴- تاناکجا ۵- دستچین ۶- عبور ۷- سرود رگبار	پیشتر شعر مذهبی قبل از انقلاب
۱۲	محمد حسین رهی معیری	۱۲	سایه عمر	در غزل پیرو سعدی است
۱۳	هوشنگ ابتهاج	۱۲	۱- نخستین نغمه ها ۲- سراب ۳- سیاه مشق ۴- شیکیر	
۱۴	ابن بطوطه	۸	سفرنامه ابن بطوطه (تحفه النظار و غرائب الامصار)	دقت نظر، واقع بینی، توصیف های ابن بطوطه سفر نامه ابن بطوطه را جز سفر نامه های جالب توجه قرار داد
۱۵	بیر لوتی	۲۰-۱۹	سفرنامه به سوی اصفهان	
۱۶	محمد حسن خان صنیع الدوله (اعتماد السلطنه)	۱۲	۱- همراه البلدان ۲- مطلع الشمس ۳- خیرات الحسان ۴- الماثر و الآثار ۵- تاریخ منتظم ناصری ۶- روزنامه خاطرات اعتماد السلطنه	
۱۷	دکتر طه حسین	۲۰	الایام	بهترین نمونه زندگی نامه نویسی معاصر
۱۸	مسعود سعد سلمان	۵		او شاعر حبسیه سرا است و قصاید بسیاری در شرح احوال خود در زندان سرود
۱۹	یوران شریعت رضوی	۱۲	طرحی از یک زندگی	در شرح زندگی دکتر شریعتی است
۲۰	زیب النساء (مخفی)	۱۲		از زنان شاعر هند
۲۱	محمد کاظم کاظمی	۱۲		از شاعران افغانی
۲۲	اسکندر ختلانی	۲۰		شاعر تاجیک
۲۳	عطار		تذکره الاولیا	

خلاصه تاریخ ادبیات ادبیات فارسی ۳ عمومی		نام و شهرت	قرن	ویژگی ها
		سعدی		نثر اهنکین، زیبا دارای حکایات کوتاه به نثر مسجع
		علی حاتمی	۱۴	کارگردان فیلم
		محمد غفاری (کمال الملک)	۱۴	بزرگ ترین نقاش معاصر
		غلامحسین ساعدی	۱۴	داستان نویسنده و نمایش نویسنده معاصر
		سروانتس تولستوی	۱۹	این نویسنده روسی در سه پرسش مردم را به نیکی دعوت می کند
		داستا یوسکی		برادران کارا ماروف
		دیکنز		دیوید کاپرفیلد
		محمود دولت آبادی		کلیدر
		افغانی		شوهر آهو خانم
		بزرگ علوی		چشم هایش
		جلال آل احمد	۱۴	نثر او صریح، طنز گونه، کوتاه و نزدیک به گفتار است
		ابوالفضل بیهقی	۵	سلطنت مسعود غزنوی، تاریخ سفارنیان و سامانیان
		پرویز خرسند		خون خورشید ۲- برزیگران دشت خون ۳- آن جا که حق پیروز است ۴- مرثیه ای که ناسروده ماند
		حمید سبزواری	۱۴	شاعر معاصر
		حمید رضا طالقانی		مجموع شعر ۱- سرود درد ۲- سرود سپیده تپه برهانی
		شکسپیر	۱۷	شاعر و نویسنده انگلستان
		رابیندرانات تاگور	۲۰	شاعر بزرگ هند
				ماه نو و مرغان آواره
				نوبت دوم
		فخرالدین اسد گرگانی	۵	این منظومه سرمشق شاعران بزرگ برای سرودن منظومه های عاشقانه است
		خاقانی	۶	شاعر
		عطار	۶	سروده ها: ۱- منطق الطیر ۲- الهی نامه ۳- مصیبت نامه- ۴- مختار نامه ۵- تذکره اولیاء به نثر
		نصرالله منشی	۶	تعلیمی، در بردارند آیات و روایات - اشعار فارسی و عربی و نکته های اخلاقی و اجتماعی است
		ناصر خسرو	۵	کلیله و دمنه (اصل کتاب هندی بوده به پهلوی ترجمه شده بعد ابن مقفع به عربی ترجمه کرده است و منشی آن را به فارسی ترجمه کرد)
		دکتر علی شریعتی	۱۴	قصاید تعلیمی (که انسان را به آزادی خرد ورزی دینداری و علم آموزی دعوت می کند.)
		جامی	۹	کویر
		علی معلم	۱۴	۱- بهارستان (به تقلید از گلستان سعدی) ۲- دیوان شعر ۳- مثنوی هفت اورنگ ۴- مثنوی تحفه الاحرار
		قیصر امین پور	۱۴	رجعت سرخ ستاره
		سلمان هراتی	۱۴	۱- تنفس صبح ۲- آینه های ناگهان ۳- در کوچه آفتاب ۴- چند شعر برای کودک و نوجوان مثل ۱- یک ظهر روز دهم ۲- به قول پرستو ۳- مثل چشمه، مثل رود
		فاطمه راعی	۱۴	۱- از آسمان سبز ۲- از این ستاره تا آن ستاره ۳- دری به خانه ی خورشید
		زین العابدین رهنما	۱۴	۱- سفر سوختن ۲- آواز گلشنگ
		محمد بهمن بیگی	۱۴	پیامبر (زندگی پیامبر)
		هاتف اصفهانی	۱۲	بخاری من ایل من
		مولوی		ترجیع بند عرفانی اقلیم عشق
		نجم الدین رازی (دایه)	۷	مثنوی
				نثر کتاب روان در آن اصطلاحات عرفانی، تفسیر آیات و..... بیان شده است

خلاصه (تاریخ ادبیات کتاب) زبان فارسی پیش دانشگاهی

نام و شهرت	قرن	آثار	ویژگی ها
مولا نا جلال الدین بلخی	۷	۱- مثنوی معنوی (۲۶ هزار بیت -۶ دفتر و مطالب آن عرفانی و اخلاقی است به شیوه تمثیل و ۱۸ بیت اول به نی نامه شهرت دارد) ۲- غزلیات شمس	شاعر و عارف
غلام حسین یوسفی	۱۲	۱- روان های روشن ۲- دیداری با اهل قلم ۳- برگ های در آغوش باد ۴- ایومسلم سردار خراسانی ۵- چشمه روشن	
فردوسی	۵	شاهنامه	کتاب شاهنامه حماسه طبیعی است و سه بخش دارد ۱- اساطیری ۲- حماسی ۳- تاریخی
نظامی	۶	خسرو شیرین	زبنا ترین منظومه عاشقانه ادب فارسی
علی بن عثمان هجویری	۵	کشف المحجوب	قدیمی ترین کتاب در تصوف با نثری روان و پخته
عبدالقادر بیدل دهلوی		دیوان شعر	بسیاری از شعر های او پیچیده و معما گونه است. او شاعری هندی است
ابرج میرزا	۱۲		شاعر قبل مادر
علامه سید محمد حسین طباطبایی	۱۲	۱- تفسیر المیزان ۲- اصول و فلسفه به روش رئالیسم	
امام خمینی	۱۲	چهل حدیث	
سعدی	۷	بوستان (سعدی نامه)	در ده باب ترسیم مدینه فاضله سعدی
عطار		تذکره الاولیا- منطق الطیر (مفاهیم عرفانی و تمثیلی)	شرح حال حدود ۷۲ تن از عرفا بزرگ
پروین اعتصامی	۱۲	شعر پروین برحسته ترین شعر تعلیمی محسوب می شود. وی نیز از برگزیدگان فن مناظره است	
حمد الله مستوفی		ظفر نامه	حماسه مصنوع
دانه		کمدی الهی	ادبیات تعلیمی
ویرزیل		انه اید	حماسه مصنوع
هومر		ایلیاد و ادیسه	حماسه طبیعی
میلتون		بهشت گمشده	ادبیات تعلیمی
ابوالموید بلخی		شاهنامه منثور	شاهنامه منثور
آزاد سیرو سرویستانی		اختیار رستم	شاهنامه منثور
ابوطاهر طرطوسی		ایومسلم نامه	شاهنامه منثور
فرامرز بن خداداد		سمک عیار	قصه عامیانه
عبدالطیف طسوجی		هزار و یک شب	قصه عامیانه
ظهیری سمرقندی		سینباد نامه	
رابعه کعب فرداری	۴	شاعر	
		نرم دوم	
	۱۲	شاعر شعر دماوند	
	۵	سفرنامه	
	۱۲	کویر	
	۱۲	اورازان	نگ نگاری
		المنقذ من الضلال	حسب حال
		بدايع الوقایه	حسب حال
		شرح زندگی من	حسب حال
		از یاریز تا پاریس	حسب حال
		الایام	حسب حال
		دانشگاه من	حسب حال
		حیات یحیی	حسب حال
		سیره	شرح زندگی و جنگ پیامبر
		سیره رسول الله	شرح زندگی و جنگ پیامبر
		مغازی	شرح زندگی و جنگ پیامبر
		الغارات	شرح زندگی و جنگ پیامبر
		لیاب التاب	تذکره
		اسرار التوحید	سه باب در شرح احوال، اقوال و کرامات ابوسعید ابوالخیر
عبد الحسن زین کوب		۱- بله به نا ملاقات خدا (شرح حال مولوی) ۲- فرار از مدرسه (شرح حال امام محمد غزالی) ۳- بزرگ گنج در جستجوی نا کجا آباد (درباره نظامی) ۴- با کاروان حله ۵- شعر بی دروغ، شعر بی نقاب ۶- سرنوی ۷- بحر در کوزه ۹- در جستجوی تصوف ۱۰- ارزش میراث صوفیه	
محمد علی اسلامی ندوشن		۱- روز ۲- صغیر سیمرغ ۳- آزادی مجسمه ۴- کارنامه سفر به چین	نمونه برحسته حسب حال
عبد الرحمن جامی	۹	۱- بهارستان (به تقلید از سعدی) ۲- نجات الانس ۳- اشعه اللمعات	پدرش اصفهانی او در جام تولد یافت
عبدالله مستوفی		شرح زندگی من ۲- ترجمه انقلاب فرانسه-چهل ساعت محاکمه	حسب حال
نصر الله منشی		ترجمه کلیه و دمنه (قصه ها از زبان حیوانات)	افسانه تمثیلی (فابل)
حبله رودی		جامع التمثیل	امثال حکم فارسی و عبری
الغونس و دوده	۱۹	نامه های آسیاب من- قصه های دوشنبه	
الکساندر دوما		۱- سه تفکدار ۲- کنت دو مو کریستو ۳- لویی ۱۳ و ۱۵	رمان تاریخی - علمی
ولتر		۱- پتر کبیر ۲- شارل دوازدهم ۳- اسکندر مقدونی	تاریخی
جیمز موریه		حاجی بابای اصفهانی	
دکارت		گفتار در روش به کاربردن خرد	
شکسپیر		اتللو	به نثر زیبا و مسجع
دوفو		روشنی کرورونه	
دکتر سید جعفر شهیدی	۱۲	ترجمه نهج البلاغه	
یوهان گوته	۱۹	۱- دیوان شرقی و دیوان غربی ۲- نغمه های رومی ۳- فاوست ۴- اگمونت ورنر	شاعر آلمانی شیفته حافظ
نیمای یوشیچ	۱۲	افسانه	
مهدی اخوان ثالث		۱- زمستان ۲- از این اوستا ۳- آخر شاهنامه ۴- نر ای کهن بوم و بر دوست دارم ۵- در حیاط کوچک پاییز در زندان ۶- بدعت ها و بدایع نیما یوشیچ ۷- عطا و لقای نیما یوشیچ	او به احیا سنت های حماسی و اساطیری کهن علاقه داشت. ویژگی شعر او صلابت و سنگینی شعر خراسانی و شیوه او روایت گری است.
سهراب سپهری	۱۲	۱- زندگی خواب ها ۲- آواز آفتاب ۳- شرح اندوه ۴- حجم سبز	
مهرداد اوستا	۱۲	۱- تیرانا ۲- شراب خانگی ترس محتسب خورده ۳- مقالات ادبی ۴- یالیز بان ۵- امام، حماسه دیگر	سبک او سبک خراسانی است
سلیمان هراتی	۱۲	۱- از آسمان سبز ۲- دری به خانه خورشید ۳- از این ستاره تا آن ستاره	
۱- کتاب های قصه تعلیم تربیت؛ فایوس نامه (عنصر المعالی) و چهار مقال (عروضی)			
۲- قصه هایی با محتوای گوناگون مثل: جوامع الحکایات؛ عوفی			
۳- قصه های سمبلیک؛ عقل سزخ (سهروردی) و منطق الطیر (عطار)			
۴- قصه های کرامات عرفا؛ اسرار التوحید (منور)			
۵- قصه های واقعی، تاریخی و... مقامات حمیدی (حمیدی بلخی) گلستان (سعدی)			
۶- قصه های رسوم کنشور داری؛ سیر الملوک نطوسی)			
۷- قصه های تاریخی؛ تاریخ بیهقی (ابوالفضل بیهقی)			
۸- قصه های تمثیلی (فابل) کلیله و دمنه؛ نصر الله منشی			